

Instytut Praw Pacjenta
i Edukacji Zdrowotnej

Warszawa, 31.05.2021 r.

APEL POLSKIEGO TOWARZYSTWA ONKOLOGICZNEGO ORAZ INSTYTUTU PRAW PACJENTA I EDUKACJI ZDROWOTNEJ DO DECYDENTÓW O PODJĘCIE DZIAŁAŃ UKIERUNKOWANYCH NA OGRANICZENIE EPIDEMII PALENIA PAPIEROSÓW

Z okazji Międzynarodowego Dnia bez Papierosa ustanowionego przez Światową Organizację Zdrowia, Polskie Towarzystwo Onkologiczne oraz Instytut Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej apelują do decydentów o niezwłoczne podjęcie kroków zmierzających do ograniczenia dostępności papierosów dla osób nieletnich.

Palenie papierosów jest głównym czynnikiem rakotwórczym w odniesieniu do kilkunastu typów nowotworów. Najczęściej występującym nowotworem w Polsce jest nowotwór płuca, który charakteryzuje się jednocześnie wysoką umieralnością – wykrywany jest dopiero w wysokich stadiach rozwoju. Według danych KRN od ponad 10 lat stanowi pierwszą przyczynę zgonów wśród kobiet i drugą u mężczyzn. Palenie papierosów jest także czynnikiem nasilającym powikłania przy ciężkim przebiegu COVID-19, a nawet przyczyniającym się do milionów przedwczesnych zgonów na świecie z powodu COVID-19. Systematyczny wzrost spożycia różnego rodzaju używek, który dodatkowo nasilił się w czasie pandemii, powinien być impulsem dla decydentów do podjęcia zdecydowanych działań. Brak natychmiastowych kroków wywoła długotrwałe konsekwencje poważnie obciążając system ochrony zdrowia kosztami leczenia chorób odytoniowych.

Liczne badania wskazują, że do inicjacji i rozwoju uzależnienia od nikotyny w większości przypadków dochodzi w młodym wieku, w którym chęć eksperymentowania i podatność na uzależnienia jest najwyższa. W Polsce sprzyjają temu niskie ceny wyrobów tytoniowych, po które chętnie sięgają osoby nieletnie. Ponad połowa nieletnich rozpoczyna konsumpcję nikotyny od palenia papierosów lub skrętów z tytoniem¹. Z raportu pt. „*Narzędzia zmniejszania palenia przez*

---

¹ <https://www.pzh.gov.pl/wp-content/uploads/2020/06/RAPORT-TYTO%C5%83-M%C5%81ODZIE%C5%BB-GRUDZIE%C5%83-2019-WERSJA-FINALNA-www.pdf>

Instytut Praw Pacjenta
i Edukacji Zdrowotnej

młodzię”, sporządzonego przez Zakładu Zdrowia Publicznego i Medycyny Społecznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego na zlecenie Ministerstwa Zdrowia wynika, że niskie ceny papierosów mają istotny związek z większym prawdopodobieństwem rozpoczęcia palenia wśród młodzieży w Polsce.² Oszacowane w raporcie współczynniki ryzyka wskazują, że nawet 10 proc. wzrost ceny papierosów zmniejszyłby ryzyko rozpoczęcia palenia w dowolnym momencie obserwacji średnio od 10 do 15,6 proc. Autorzy raportu wskazują, że wzrost cen papierosów nie tylko bezpośrednio wpływa na decyzje konsumenckie młodych osób, ale także redukuje presję wśród rówieśników. Dzieje się tak, gdyż osoby młode są mniej skłonne dzielić się swoimi papierosami z rówieśnikami, gdy ceny papierosów rosną.

W Polsce regularnie pali 8 milionów ludzi, jednak z systemu leczenia nikotynizmu korzysta zaledwie ok. 0,07% palaczy³. Liczba świadczeń związanych z leczeniem tego uzależnienia, sfinansowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia wyniosła w ostatnich latach zaledwie od ok. 4,6 tys. do 6,1 tys. rocznie. Wskazuje to na znikome zainteresowanie palących pacjentów specjalistyczną terapią w przewlekłej i nawracającej chorobie jaką jest nikotynizm. Ponadto, w świetle danych udostępnionych przez NFZ w ostatnich latach liczba funkcjonujących poradni leczenia uzależnień znacząco spadła z 260 do 171.⁴

Autorzy niniejszego apelu na co dzień mierzą się z cierpieniem osób chorujących na nowotwory. Od lat zaangażowani są w pomoc pacjentom onkologicznym. Polskie Towarzystwo Onkologiczne działa na rzecz poprawy wykrywalności nowotworów we wczesnym stadium rozwoju oraz poprawy wyników leczenia nowotworów w Polsce. PTO jest także partnerem merytorycznym Fundacji Onkologa, która prowadzi działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży na temat negatywnych skutków palenia papierosów. Działalność Instytutu Praw Pacjenta i Edukacji Zdrowotnej jest przede wszystkim ukierunkowana na wspieranie

---

² http://zdrowie.gov.pl/fn/aktualnosc-3871-raport_ws_narzedzi_zmniejszajacych.html

³ https://gis.gov.pl/wp-content/uploads/2018/04/Postawy-Polak%C3%B3w-do-palenia-tytoniu_Raport-Kantar-Public-dla-GIS_2019.pdf

⁴ <https://ezdrowie.gov.pl/portal/home/zdrowe-dane/zestawienia/swiadczenia-w-poradniach-zwiazane-z-uzaleznieniem-od-tytoniu>

Instytut Praw Pacjenta
i Edukacji Zdrowotnej

rozwiązań systemowych dążących do poprawy sytuacji pacjentów oraz zwiększenia świadomości obywatelskiej w zakresie postaw prozdrowotnych.

Zdajemy sobie sprawę, że całkowite wyeliminowanie nikotynizmu ze społeczeństwa jest zadaniem trudnym i czasochłonnym, dlatego podkreślamy konieczność ochrony osób nieletnich przed popadnięciem w nikotynizm. Niezbędny jest również szeroki dostęp do specjalistycznego poradnictwa, farmakoterapii i programów redukcji szkód zdrowotnych. Absolutnym priorytetem powinno być podjęcie natychmiastowych działań zmierzających do ochrony osób nieletnich i stopniowego eliminowania w społeczeństwie najbardziej szkodliwej i najpowszechniejszej formy przyjmowania nikotyny jaką jest palenie papierosów⁵.

W związku z powyższym apelujemy o wprowadzenie systemowego podejścia do ograniczenia cenowej dostępności najtańszych, przez co najłatwiej dostępnych, wyrobów tytoniowych oraz zaostrezenia kar za sprzedaż wyrobów tytoniowych nieletnim.

---

⁵ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2240>